

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

Z ERDÉLYRÉZSI MÉHÉSZEGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

Terjesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ
Str. A. Muresan 10.
Telefon 158. sz.

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK BÁLINT
az EME főtitkára.

A lapot az EME tagjai tagsági
illetmény fejében kapják. A lap
megjelenik havonként egyszer.

Milyen kaptárban méhészkedjem ?

Ez a címe a „Magyar Méh“ f. évi 4. számában ifj. Zomborka cikkének.

Ha csak futólag is pillantunk végig azon a kaptárrengetegen, niben méhészkednek, bizonytalanság és tétovázás fog el minden éhész, de különösen a kezdőt, a kaptár megválasztásában. A gjobb kaptárt akarta minden kaptárfeltaláló feltalálni és még ma minden méhész a „legjobb“ kaptárt akarja feltalálni, amiből t a megdönthetetlennek látszó állítást kockáztatom meg, hogy nióta méhészkednek kaptárkérdés mindig volt és amíg méhészkednek, kaptárkérdés mindig lesz; azért a kaptárkérdés ügyét fele szatirikus kijentésekkel elintézni nem lehet, hogy ez csak a tétlen idő unalmának elűzésére való „fel a fejekkel kaptárfeltalálók, ne csüggedjete!“ („Magyar Méh“ 1934. évi 11. szám 106. l.). A „Magyar Méh“-ben Zomborka ur cikke is a kaptárkérdést feszegeti.

Hogy milyen nagy gondot okozott és okoz még ma is minden méhésznek ez a kérdés: „milyen kaptárban méhészkedjem?“ erre a feleletet megadja a feltalált kaptárak végtelen sorozata, melyek mindegyikét feltalálója a legjobbnak hirdette; de a kaptárfeltalálás még ma sem ért véget, mert mindig újabbakat találnak. A méhészeknek ez a kaptárfeltalálási viszketege, hogy mindig volt és mindig lesz, ezt én sem különösnek, sem megrovandónak nem találom, sőt egész természetesnek vélem. Ugy a kaptárfeltalálásának lényegére, mint különösen a különböző kaptárak használatának okára a következőkben kívánok némiképpen rávilágítani.

Ha végignézzünk a különböző kaptártípusokon: kas, kiskeretes kaptár, nagy keretes nagy kaptár, nagy keretes nagy, de a méhcsészehez képest még mindig nagyobbítható nagy kaptár (amerikai rendszer); ha figyelembe vesszük a méhész célját: rajoztatás, csurgatott méz, lépesméz előállítás, anyanevelés, szórakozás, tudományos buvárkodás, indokolva láthatjuk a különféle kaptárak trejöttét és részemről halvaszületett ideának tartom a kaptárak standardizálását, vagyis azt az esetet, amikor valamely nagy méhész vagy tekintélyes méhészeti egyesület, minden méhész mun-

kásságát egy általa megállapított ugynevezett „*legjobb*” kaptár akarja kényszeríteni. Ez a törekvés már csődöt mondott a németeknél a Dzierzon kaptárjával, de csődöt mondott Magyarországon is az Országos Méhészeti Egyesület szabványos, ugynevezett egyesületi kaptárjával is, mert úgy a német, mint a magyar méhészek között késhegyigmenő vitákra és a méhészek pártoskodására vezetett, magát a méhészet fejlődését és haladását megakasztotta a *standardizálások által ajánlott kaptárt pedig másokkal helyettesítette.*

Ha azonban a méhészet és a kaptárak fejlődését csak némi pártatlansággal is vizsgáljuk és belőle tanulni akarunk, azt a következtetést is levonhatjuk, hogy a kaptárak és keretek a méhészeti szakértelem nagyobbodásával állandóan párhuzamosan nevedtek. Az ősi forma volt az odú, majd a kas, majd a Dzierzon Berlepsch, az országos egyesületi kaptár, ezután jött a Dathe Neiser kaptár már megnagyobbított keretekkel, ezután a Boczonád és ennek utánzásából keletkezett nagy kaptárak, végül pedig nagy keretes nagy, de a szükséghez képest még mindig megnagyobbítható amerikai rendszerű rakodó kaptárak.

De a méhészeti szakértelem kisebb vagy nagyobb foka még nem volt elég ahhoz, hogy a különböző kaptárak feltalálásának gátavessen, mert a szakértelemhez csatlakoztak a méhészek különböző céljai: a rajoztatás, csurgatott és lépesmész előállítás, anyanevelés a méhek tökéletesítése, szórakozás és tudományos buvárkodás stb. melyek a kaptárkérdést még mindig szőnyegen tartják. Mindezek mellett pedig nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy a méhek, mint fejlődésre képes élő lények, az újabb körülményekhez mért alkalmazkodási képességük és a méhek szelektálása folytán teljesítőképességükben (szaporán petéző anyák) tovább fejlődtek, miéртis a nagyobb eredmény elérésére más és más kaptárak váltak szükségessé, amikből azt látom, hogy a kaptárkérdés a méhészetnek sem nem tengeri kigyója, sem nem rettenetes fenevadja, hanem olyan fontos tétele, aminek megoldására, — amint ezt a feltalált kaptár rengeteg is bizonyítja, — minden méhész a legjobb tudását fordította rá.

Ha a mai méhészetben a különböző kaptártípusokat és azok térfogatát vesszük figyelembe azt látjuk, hogy legtöbb a kas, kevesebb a kis keretes kis kaptár, még kevesebb a nagy keretes nagy, de a szükséghez képest még mindig megnagyobbítható rakodó kaptár.

A kaptártípusoknak ezen különböző térfoglalása előttem ugy látszik, hogy ez a méhészek szakavatottságával függ össze, a legkevesebb szakbeli jártasságuk van a kassos méhészeknek, a mesterek pedig a nagy kaptárakban méhészkednek. A régi nagy méhészek: Nutt Tamás angol, kövesdi Szarka Sándor magyar, — akik a Nutt-féle nagy kaptárt keretes kaptárrá alakította át és ezzel a keret feltalálásában megelőzte Dzierzont, — továbbá P. I. Prokopovits orosz méhész, a méhészet kassos korszakában már nagy kaptárjaikban méhészkedtek óriási eredménnyel.

A méhészeti siker nélkülözhetetlen tényezői a méh, a jó méh legelő, a méhész által kitűzött célnak megfelelő, kényelmesen kezelhető jó kaptár és végül a méhek törvényeit, természetét és szokásait alaposan ismerő munkás méhész; hogy ezen tényezők közül melyik a legfontosabb részemről nem vitatom, csak azt bátorodom kijelenteni, hogyha ezen tényezők közül akármelyik is hiányzik, vagy hiányos mértékben van jelen, az eredmény vagy egészen elmarad, vagy csorbát szenved, sőt a méhészet is tönkre megy.

A méhészet sokoldalúsága, bonyolultsága, érdekessége és a méhek világának csodálatos volta oka annak, hogy nemcsak a méhészek, hanem a tudósok és bölcsek is méltónak találják, hogy a méhekkal foglalkozzanak.

De mindezek után is a kérdés, hogy milyen kaptárban méhészkedjem, még mindig felelet nélkül marad. Ezen kérdés eldöntésénél a legkényesebb tétel a méhész szakképzettségi fokának eldöntése, mert a szakképzettség dolgában magunk iránt mindig elfogultak vagyunk.

A méhészet és a kaptárak fejlődéséből azt következtetem, hogy a kezdő csak a kis kaptárral foghat az eredményes méhészhez, amiben megszerzi a rajoztatáshoz, építtetéshez, mézeltetéshez és a teletetéshez szükséges nélkülözhetetlen ismereteket és jártasságot. Minden méhész szakképzettségi fokának maga által is elfogulatlan megítélésére az látszik elfogadható mértéknek, hogy az általa használt kaptárban a méheket jól telettette, de amellett a méhészkedés eredményes továbbfolytatásához *felesleges mézet is tudott előállítani*. Ha ezt elérte, csak ezután méhészkedhetnek a nagyobb kaptárban, ahol már a nagyobb kaptárhoz nélkülözhetetlen nagy petéző képességű anyákat is kitenyézheti.

Milyen kaptárban kell tehát méhészkedni? Minden méhész csak a kitűzött céljának és méhészeti tudásának megfelelő nagyságú kaptárban méhészkedhetnek eredményesen.

Az eredmény azonban, mint fentebb is említettem, nem kizárólag a kaptáron fordul meg, hanem az említett tényezőkn kívül arra is minden módon törekedni kell, hogy a mézelés dandárjára, vagyis a legtöbb mézelő virág virágzására a legtöbb kijáró gyűjtő méh és a begyűjtendő méz elraktározására kellő mennyiségű üres lép is legyen a népes kaptárban. Ebből a célból használják a serkentő etetést, a Berlepsch által először használt fiasítás korlátozását az anya elvételével a mézelés kezdetén, továbbá a két vagy többnyás méhészkedést, vagy pedig a gondos tenyésztés és kiválogatással nyert szaporán anyákat.

Horby Balla István.

FIGYELEM!

34

Műlepet szállítok kg.-ként 140°- leiben minden méret után.

Tiszta garantált viaszból.

FRIEDEL Lajos méhész **Ciceu-Mihaești** jud. Someș, p. u. Reteag

Májusi fagy kártételei a méhlegelőben.

Az áprilisi kedvező időjárás következtében előre haladtott méhlegelőben a májusi fagy tetemes károkat okozott.

Sík vidékünkön a talaj felszínétől 9—10 mtr. magasságnyiig elfagyott az akác, a kőris, a Cercis. Éppen akkor viritó alma és körtefák virágai 75—80 % elpusztultak. A cserjék közül elfagyott a Külrenteria, Arany eső, Colutea, Ámorfa egy része. Mezei virágok közül a törpe árvacsalán szenvedett sokat a 7 Celsius fok hidegtől, míg a Zsálya félek állották a fagyot. Elfagyott a kertiborágó, Árticsóka. A Facélia, Dracocephalum, Mustár, Izsóp, Levendula, Melissa, állta a hideget. Virágzásba érte a fürtös juhart, Prunus padus (május fát), Ezüst lev. juhart és a Tatár loncot, de kárt nem tett bennük. Az arany ribiszke (*Ribes aureum*) is jól állja a fagyot mely tovább illatozott sárga virágaival. Szerencsések azon méhésztársak, kik Facéliát, Dracocephalumot stb. vetettek méhlegelőnek, mert az akácnál elvesztett reményüket a fagyot álló növények pótolni fogják.

Április hóban felerősödött méhcsaládokat, a fagyot hozott éjjel előtt való napok majdnem felére csökkentették, jelzett napok délutánján hirtelen beállt hideg a virágokon tartózkodó méheket megdermesztette, a beállott éjjeli fagy elpusztította. A köteleességét végző méhet másnap a virágok kelyheiben találtuk meghalva. Jó serkentő hordást találtak a méhek májusban virágzásnak induló fehér és fekete mustárból és a bihor heréből, utóbbit éppen virágzásban érte de jól állta a fagyot. Rövid jelentésem legyezőiskola az érdekelt méhésztársaknak.

Biró Pál.

Akácfa fajokról.

Közli: Biró Pál.

Vannak vidékek, ahol a közönséges akác tömeges virágzásán kívül alig kínálkozik valami kiadósabb méhlegelő, melyből a méhcsalád a gazda részére is gyűjthetne valamit a mézürbe.

A közönséges akácról való hordás azonban ritkán szokott beválni az időjárás szeszélyessége miatt, miért is felsorolom az általam ismert akác fajokat melyeknek meghonosításával a méhésztársak közel egy hónapra nyújthatja ki az akácvirágzás tartamát.

Rob. pseudo acacia (közönséges akác). Két válfaja van, melyből az egyik 5—6 nappal későbbben kezd virágzni. Ez a később virágzó faj nem olyan tüskés mint a másik fajrokon. Virágzási idejük vidékenként változó, normális időjárásban május második felében szokott beállni mely 13—14 napig tart. Magról és tősarjakról szaporítható.

Rob. Monophylla (Egylevelű akác). Szép, magas koronát képező fa. Ágai tüskementesek. Egy-egy levélkocsányon egy nagy és két fejletlen levelet hoz melyek fűzőledek. Virágfürtjei nagyok,

lófehérek. Virágzása 4—5 nappal a közönséges akácé előtt áll be. Oltással szaporítható.

Rob. decaisneana. (Rózsa, vagy pirosló virágu akác). A közönséges fajrokonánál 6—8 nappal későbbben kezd nyitni, koronája nagy, levele, mint közönséges fajrokonaié szárnyas. Virágfürtjei hosszabbak, virágai halványpiros színben törnek a virágcsészéből ki. Van egy válfaja, melynek virágai halványlila színűek, koronája nem nő oly nagyra, mint a pirosló virágué. Szaporíthatók tősarokról és magvetés által.

Rob. glutinosa. (Szurkos akác). Közönséges akácnál kisebb koronát és apróbb, halvány rózsaszínű virágot és fürtöt hozó díszfa, mely közönséges rokonainál három héttel később kezd nyitni, egy nyáron kétszer június és augusztus hónapban. Fialat ágai ragadós nyaggal bevontak. Szaporítható oltás, vagy dugványozás által. Magról vetettek lassu fejlődésűek.

Rob. galistina (Csavart, vagy göndörlevelű akác). Koronája tuskementesen, az egylevelű akáchoz hasonlóan tör a magasba. Virágfürtjei hófehérek, nagyok. Jellegzetes levelei a derékon göndörlően megcavarodnak. A Monophyllával egyidőben virít, oltás és dugványozással szaporítható. Latin nevét egy fakertészről szereztem be, itt leírt magyar nevét én adtam neki.

Rob. pyramidalis (Jegenye akác). Koronája a jegenye nyárához hasonlóan de annál zártabban tör a magasba. Nagy, fehér virágfürtjei a közönséges akác elvirágzása felé kezdenek jelentkezni. Olvány által szaporítható. Ágai gyengén tüskézettek.

Rob. Besoniana. (Beson féle gömbakác). Szép, laza, gömbölyű koronát hozó díszfa, melynek virágai a közönséges akác virágzása után jelentkeznek, s egész nyáron át látni rajta itt-ott virágot. Ágai tuskementesek. Oltás és dugványozás által szaporítható.

Rob. neomexicana. (Mexikói akác). A közönséges akácnál kisebb koronát hozó díszfa, mely nagytömegű rózsaszínű virágfürtjeit június hó második felében hozza. Oltás és dugványozás által szaporítható.

Rob. semperflorens (Folyton virágzó akác). Alacsonyabb koronát de inkább bokrot alkotó akác faj, mely május végétől egész nyáron át virágzik. Virágszíne fehér. Oltás és dugványról szaporítható.

Rob. hispida. (Pirosvirágu akác). Laza, gömbölyű koronát hozó díszfa. Fialat ágai szőrösek, dus lombzata között egész nyáron át virítanak hatásos, nagy liláspiros virágai. Széltől védett helyre ültetendő. Oltás által szaporítható.

Kék akác. (*Wistaria chinensis*). Virágai gazdag fürtökben korán tavasszal, lombfakadás előtt jelentkeznek. Kerti házak, verandák stb. befuttatására alkalmas kuszó fa. Dugványozásról szaporítható.

Japáni akác. (*Sophora Japonica*). Augusztus hó elején kezd virítani, mely tart 3—4 héten át. Bővebben Stief Ottó ur e fannal foglalkozott a f. év februári Méhészeti Közlönyben, hol alaposan ismerteti életét, szaporítási módját stb.

Rob. inermis. (Gömb akác). Tömör, gömbalaku koronát hozó diszfa, mely virágot csak igen ritkán hoz, méhlegelőnek alkalmatlan.

Sárga akác. aranyeső (*Laburnum vulgare*). Jegenyeszertű magas bokorfa, szürkészöld hármas levelekkel szép nagy sárga virágfürtökkel május végén kezd viritani. Szaporítható magvetésről.

Az akácok oltási és dugványozási módjaira még visszatérek addig is minden méhésztárs tartsa saját érdekének e fanemek felkutatását.

Junius havi teendők a méhesben.

Rendesen a hó elején a gyengébb családok is elérik teljes kifejlődésüket. A májusban esetleg elmaradt rajok most tömegesen jönnek a mézelés, kedvező időjárás esetén, állandóan tart. A mesterséges rajkészítést folytathatjuk; itt a családok erőssége legyen a főszempont, csak a rajzás küszöbén álló, erős családokat szabad megosztani. A rajállapotba helyezett családdal (mesterséges rajjal) építtessünk; ha az anyacsalád elég népes volt, a mesterséges raj mellett, hogy kiépití lakását, behordja téli élelmet, míg az összes fias lépekből, az azokon levő fiatal méheket alkotott új család (a homlitott raj), kivált ha azonnal fiatal, termékeny anyát kap s idejében végeztük a műveletet, rendszerint szép felesleg mézet is ad.

Az anyanevelést folytassuk. Legjobb, ha az anyákat külön neveljük a legjobbnak felismert családoktól s a berakott rajokat kész, termékeny, fiatal anyával látjuk el. A felnevelt számfeletti fiatal, termékeny anyákkal alakítsunk kis tartalékcsaládokat. A családok meganyátlanitása a főhordásra, avagy az anyának a petezésben való korlátozása kétélű fegyver; csak igen tapasztalt méhesgazda éljen azzal. A rajokat állandóan gondozzuk, rossz időjárás esetén etessük vagy mézes vízzel itassuk azokat, hogy fejlődésük félbe ne maradjon s az anya abba ne hagyja a petézést. A tartaléklépeket a viaszmozolyok ellen gyakori kénezással védjük; a kaptárban nem kell tartani kártételüktől, ha a család erős és egyébként rendben van. Ha van nap-viaszolvasztónk, vegyük igénybe; a mézet kezeljük tisztán és helyesen, ne siessünk eladásával. Minden család számára hagyjunk a méztérben 2—3 szép, fedett mézeskeretet biztosítékul s a fészekben levő mézhez ne nyuljunk, mert az a méheké.

MŰLÉP.

Saját méhészetemben termelt, garantált tiszta méhviaszból hengerprésszerűen előállított műlepet ajánlok kgr.-kát **140**— leiert. Bármely méretben. —, 10 kiló vételnél portómentesen és ingyen csomagolással szállítom.

SZÖLLÖSY GYULA méhgazdasága
RETEAG, jud. Someş

A kaptárkérdéshez.

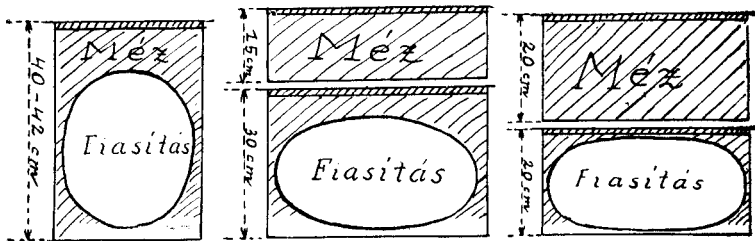
— A különböző rendszerű kaptárak. —

Sokan ellene vannak a fekvőkeretű rakodórendszerű kaptárnak és meg vannak elégedve az eredménnyel, amit az állókeretű és hátulkezelős kaptárakkal érnek el. Gyakorlott, ügyes-zű méhészt, jó méhlegelő mellett így is szép eredményt érhet de mennyivel többet gyűjtenének neki a méheik, ha tágas fekvőkeretű rakodókaptárba helyezné el őket. Ha azonban egy kezdő méhészt szegény, egy ilyen kaptárban kezdi meg a méhszedetést és az első átvizsgálásnál, ha kiszedi a kereteket a keretkocsira, dacára a legnagyobb elővigyázatosságnak a propolisissal, gyantával odaragasztott keretfülek csak nagy erőlködésre mennek le és akkor is nagyot koppannak, erre az egész méhes család reázdul a szegény kezdő méhészre. Ő azonban csak szedi bátran tovább egymás után, a nagy izzadságcseppek között, leragasztott keretek koppanása által felizgatott méhcsaládot a keretkocsira. Miután így átvizsgálta a családot, kezdődik elülről a nehéz munka, a felizgatott méheket megint visszarakni a kaptárba. Ez mindig egy csomó méhnek a halálát okozhat is jár. Közben dacára védőálarcnak, esetleg keztyűnek, nem sikerül e nagy operáció több fájdalmas méhesipés nélkül. Telik el egy jó óra, amíg a méhészt így egy család átvizsgálásával végzett. Bizony nem csoda, ha egy kezdő méhészt elveszti a kedvet és bátorságot a méhszedetéstől. Ha nem is a szúrásoktól való félelem miatt, de sokszor elveszti ambícióját, önbizalmát, mert nem hiszi, hogy ő olyan ügyetlen, hogy nem tudja megtanulni helyesen kezelni a méheket. Sok kezdő méhészt fordított így hátat a méhszedetnek.

Ha azonban egy fekvőkeretű, felülkezelő rakodókaptárban kezdi meg a méhszedetést, élvezet számára a méhes család átvizsgálása. Ovatosan, zaj nélkül felemeli a fedeleket. A fedél alatt a kereteken rendszerint egy viaszos vászon, vagy valami más használt vászon, vagy zsákdarab van helyezve. Ezt a vásznot a kaptár egyik szélén lassan felemeli, csak annyira, hogy egy keret feltakarjon. Ha érzi, hogy a keret füle oda van ragasztva, így a kaparóvassal szépen, lassan felfeszíti egy kissé, mind a két végén. Semmi koppanás nincsen. Most szépen, lassan felemeli ezt a szélső lépést, megnézi és a keze ügyébe félrerakja, kitámasztja valaminek. Most felhajtja még jobban a fedővásznot és hasonlóan szedi ki a következő lépést, átnézi és megnézi visszateszi a kaptárba, az először kiszedett keret helyére. Most a következő keretet veszi ki, átnézi és az előző keret mellé rakja a kaptárba. Ezt így nyugodtan folytathatja, a fedővásznot a többi lépeken, a méhek nyugodtan tovább dolgoznak, nem veszik észre a méhészt munkáját. A munka így gyorsan megy végessé, izgalom és szúrás nélkül. Ha az utolsó keretet az át-

vizsgálás után visszateszi a helyére, letakarja a fedővászonnal a kaptár egész felső részét, vagyis az összes kereteket és csak a két szélén, ahol a keretfülek vannak, hajtja fel kissé, és a kereteket lassan visszahelyezi eredeti helyükre. A végén megint visszahelyezi helyére a legelőször kivett lépet. Így még a kezdő méhésznél sem fog előfordulni, hogy a lépeket eredeti helyük tükltől eltérőleg, fordítva, össze-vissza helyezi be a kaptárba ahogyan a M. K. múlt havi számában nagyon helyesen jegyezték meg egy méhésztársunk. *A kezdő méhész így játszva tanul, megismerni és kezelni a méhcsaládját, természetesen csak egy jó méhészlappal és esetleg egy jó méhészkönyv vezetése mellett.*

Vannak méhészek, akik azt hiszik, hogy a fekvőkeretű kaptárok nem felelnek meg a méhek természetes ösztönének. hane

Álló-keret

Dadant-Blatt
Keret

Zander-keret

csak az állókeretű kaptárok jók, miután a méhek legszívesebben felfelé hordják a mézet. *Pedig éppen a méhek ezer természetes ösztönén alapul a fekvőkeretek előnye.* A méhek a fiasítást köralakban helyezik el a lépeken. A hordás idején ezek a köralak tojásdad alakúra nagyobbodik. Azonban tudjuk, hogy a méhek a mézet mindig a fiasítás fölé hordják, tehát az állókereteken a felső 10 cm-t telehordják mézzel és így a fiasításnak nincs annyi helye, mint a fekvő keretekben. A fekvőkeretű kaptárban már a hordás kezdetén feltettük az alacsony keretű mézűrt. Most látszik szembetűnően a Dadant-keret előnye. Amikor az állókeretben csak a költőtér telik meg mézzel, a Dadant-kaptárnál megtelt már az első mézűr.

Amikor az állókeretű méhész is felrakja a mézűrt, a Dadant-rendszerű méhész már felrakja a második mézűrt. Itt még meg akarom említeni a Langstroth és a német Zander rendszerű kaptárakat, amelyek a mézűrben és költőtérben ugyanazok a nagyságú kereteket használják. Itten azért a látszólagos előnye, hogy csak egyfajta kerettel méhészkedhessenek, alacsonyabb szabták a költőtér és a költőkeretet. Igaz, a nagyhordás idején, amikor a nagy fiasítás tojásdad alakúra terjedt a költőtérben, akkor eléri azt a méhész, hogy a méhek minden méz

nytelenek felhordani a mézürbe és a költőtérben szinte alig ez, de ami nagyobb baj, kevés a virágpór is. Most, ha a mézür megtelt és a méhészt nagy boldogan kipergeti a mézet, mi történhetik? Ha a pergetést csak 1—2 heti esős idő követi, ami a méhek nem gyűjthetnek, úgy megtörténhetik az (ami Németországban egynéhány esetben meg is történt), hogy a nyár végén éhenhalhatnak a méhek. A teelés is nagyon gondos felügyelést kíván, különösen olyan vidéken, ahol ősszel nincs nagyobb esőzés. Ezen rendszerű kaptároknál egy kezdő méhészt nagyon könnyen csalódhatik és esetleg nem etet annyi mézet, mint amennyit kellene és tavaszra éhenhalva találja kedves méhéit. Különösen a nagy, népes méhesaládokkal történhetik meg ez minden. Mindezen kellemetlen tapasztalatoktól megkíméli különösen a kezdő méhészt a Dadant—Blatt-kaptár. Itten a legnagyobb tapasztalattal bíró amerikai és svájci méhészek egy-egy méhesalád szükségletéhez mérten, gyakorlati tapasztalataik alapján állapították meg az eret méreteit.

Sokan az erdélyi méhésztársak közül rossz néven veszik, ha idegen származású Dadant—Blatt-kaptárt ajánlja valaki, mert itt van a Boconádi-kaptár, egy magyar méhésztalálkozó. Távol áll tőlem, hogy tiszteletlen legyek az elhunyt nagy magyar méhészt emlékének, *de kijelentem, hogy amikor az erdélyi méhészt fejlődéséről és sok ezer erdélyi nyomorgó honfitársunknak egyszerű és mégis többtermelést hozó méhésztalálkozó felsegítségéről van szó, akkor nincsen helye érzélgéseknek.* Minden tisztelet és hálás emlékezés az ősz mester érdemének. Gyűjtsék át tőle két nagy irányelvét: *a nagy keretet és a felső nyílást, de ma tanuljunk idegentől is, ha ezáltal szegény népeinknek segíthetünk.*

Ezen méhésztársaimnak egy másik nagy magyarra hívom a becses figyelmét, aki egész életét pusztuló és elmaradt népeink a gazdasági és kulturális fellendülésére áldozta fel: gróf Schényi Istvánra. Az 1828-ban megjelent „Hitel” című műveiből idézem egy pár sorát, amiből mi erdélyi méhészek ma is nagyon sokat tanulhatunk: *„Hogy lépést tarthassunk a külföldi haladásával, sokat kell tanulnunk...”* A hazát (népünket) nemcsak szeretjük helyesen, ha dicsérjük, magasztaljuk, hanem ha segítsünk érte valamit.” Az 1831-ben megjelent „Világ” című műveiből: *„Ősi szokásainkból tartsuk meg a jót, de ne zárkózzunk el az idegen példák követése elől se, ha azok hazánk számára boldogulására, haladására szolgálnak.”*

Mi erdélyi tapasztalt méhészek és intellektuális, akiknek tanulnunk kell az elmaradt és a mai nehéz időkben a pusztulásküzdő honfitársainkat, mi esetleg hiúságból tovább ragaszkodunk a mi megszokott, régi kaptárainkhoz és mindegyikünk más-más kaptárt ajánl az egyedül tökéletes és jó kaptárnak. Közben a sok száz kezdő méhészt, aki tőlünk várja *a legegyszerű-*

rűbb, legolcsóbb kaptárt, amelyben mégis sok mézet is hozzan a méhek; elborzad a sokféle, bonyolult és költséges kaptárt. Mint egy utolsó S. O. S. segélykiáltás hangzik el a M. mult számában Máté Jenő kezdő méhésztársunk ajkáról: „... is elkövettem meggy súlyos hibát, mint sok más is. Hallgatom mindenkire, ahány annyifélet ajánlott és most látom, e se jó.“ Kedves tapasztalt erdélyi méhésztársaim! Ezek a szavak sok-sok száz erdélyi testvérünk ajkáról hangzik el. Hányan dobták már sutba emiatt a méhészetet? Ezen szavak szemrehányások mindnyájunknak.

Éppen ezért azt az ajánlatot teszem az E. M. E. igazgató választmányának, hogy a vándorgyűlésen, ahol a kaptárviszkozók lezárják, ottan minden kaptártípus ajánlója egyszerű eszközökkel (1 fűrész, 1 gyalú, derékszög, méter, kalapács, harajfogó, kis kézifűrő és vésővel), készítsen el az igazgató-választmány és a semleges méhészekből alakult bizottság előtt saját maga, egyedül egy kaptárt. Ekkor fog igazán eldölni, hogy melyik kaptár lesz a fejlett, nagy méhészetnél bíró országban elismert, több millió méhesamláddal kipróbált és jól bevizsgált keretmérret és méhészeti irányelvek mellett; mégis a legegyszerűbb, legolcsóbb és így erdélyi honfitársainknak a legalkalmasabb. Meg vagyok győződve, hogy ezen feltételeknek a lejobbann a Dadant—Blatt rendszerű módosított, illetőleg egyszerűsített kaptár felel meg.

Méhésztársi üdvözlöt

Stitz János.

Hozzászólás a kaptárkérdéshez.

En úgy tapasztaltam, hogy a legmegfelelőbb a közepméretű kaptár. (Különösen a mi vidékünkön, Alsófehér megyében). Mert az úgynevezett Dadant-Blatt s a többi nagy méretű kaptár csak a kimondottan jó legelőn felel meg. Még ott se teljen. Ismerek olyan méhészt, aki már évek óta kísérletezik vele, de nincs megelégedve vele. En magam is kezeltem nagy méretű kaptárt, de bizony gyöngye nyár után egy erős tél tönkreteszti, mert nagy a család és a gyűjtésük nem elég télire. Ezen okok miatt inkább a közepméretű kaptárban a család jól telet és akkor milyen gyenge nyáron is többet gyűjt, mint amennyi a teléshez szükséges. Tehát aki egy szerényebb méhészetet akar bevezetni, az csakis közepméretű (kis Boconádi és Tóth) kaptárokat használjon. Ugy felülről kezelhető (rakodó rendszerű), mint hátulról kezelhetőket. Saját magam is ezekkel dolgozom, és én is készítem őket. Sok tapasztalat és kísérletezés alapján közlöm a fentieket.

Vásárhelyi Albert, méhé

A legjobb mézelő növények egyike.

Mindezideig ismert mézelő növények közül egyik sem bírja mulni nektártermelésben a Witen-fát (*Negundo indica*), amíg alig néhány évvel ezelőtt fedeztek fel Kinában. A *Negundo* tavasztól késő ősziig virágozik, virága világoskék és igen kellemes illatú; parkokba díszfának nagyon alkalmas, a legszárazabb helyeken is fejlődik és virágozik lankadatlanul. Nagy szárazságban, bár minden növény és fa szárad ki a hőségtől, a *Negundo* vidáman kínálgatja virágait a méheknek és ugyancsak a legsejt neki egy cseppel sem.

Ha nem takarítjuk meg az ágaitól, a tövőtől a tetejéig egy tömör, szilárd sűrűséget alkot olyan buján fejlődik, miáltal nagyon alkalmasnak bizonyult a méhes körül, az árnyéka pedig ugyan nélkülözhetetlen.

Ha báró Ambrozy szerint a facéliát megilleti a csudavirág nevezés, úgy ezt minden tulzás nélkül nevezhetjük „csudafának” — illetve, hogy tavasztól késő ősziig virágozik és állandó nektárt, azt nyújt méheinknek.

Szerény soraimmal a mézelő növények tenyésztésével foglalkozó urak b. figyelmét szeretném felhívni e kiváló növényre. A növénynek terjedése a legnagyobb mértékben ajánlatos volna; jó lenne, ha nem haboznának pénzt kiadni néhány példányáért.

Negrest. 1935. V. hó 17.

Schnötz János.

Vigyázat Méhésztársaim!

Az ország több vidékén dühöng a költésrohadás, nálam minden viasz 160–180° forró gőzben fertőtlenítenve lesz, miért is garantált bacillusmentes valódi méhviaszból készült „OROSZLÁN” védjegyű műlepet szállítok, hogy annak kiváló jóságát Ön is megismerhesse (ha egyszer használt, mást ingyen sem vesz) alkalmat adok arra és azért 1 kgr. Lei 150°—, 10 kiló vételben 1500°— L. ingyen csomagolás bérmentes szállítás. De csakis a pénz előleges beküldésével, utánvéttel Lei 60°— drágább. „OROSZLÁN” sodrony-anyarács a maga nemében páratlan, Hanemann-rács külföldi sarjmentes nem éles 1 mtr² Lei 150°— Sarkantyukerek Lei 45°— minden más méhészeti eszköz

és gépet a legolcsóbb árban kaphat, cégem hírneve fogalom a mézesek körében, mely biztosítja Önt a lelkiismeretes, pontos kiszolgálás. Nagy képes árlapom Lei 10°— ellenében megküldöm.

„DZIERZON” Méhészet, Oradea

Olcsó húsnak hig a leve, ezért mindig a jót vegye.

A rablás.

Általában úgy tudjuk, hogy a rablást könnyebb elkerülni, mint a már meglévőt megszüntetni. Nem marad azonban ismeretlen a legjobb méhésztől sem, mert nem mindig a méhészt hibáztatják a rablásért. Különösen ott, ahol duc-rendszerrel méhészkednek, ahol ahol serkentő etetést alkalmaznak. A duc rendszer például az őszi betelepítésnél elkerülhetetlen, hogy a kibontott ládra idegen méh ne szálljon, tekintve, hogy az hordástalan idő történik. Akik pedig serkentő etetést alkalmaznak, igen könnyen megfigyelhetik, hogy az etetéssel egyidejűleg megkezdődik a rablás is, mert az etetett család méheinek nagyobb része másfelé nem a mezőre megy, hanem a többi családnál kutat, még az etetünk is.

Ha a rablás kiűt, első dolgunk megállapítani, hogy mi a rablásról van szó, mert abban is különbség van és aszerint intézkedni. A gyakorlatban eddig többféle rablást ismertem meg.

Mikor erősebb család egy gyengébbet támad meg, ahogy észrevettük, a családot azonnal lezárjuk, a röpnitásra gyűlést a rablókat szublimátoldattal permetezzük le, mire azok rögtön megszöknek. Miután elszálltak egy méh kijáratára, megnyitjuk a kijáratot és a kitóduló rablókat is permetezzük, egyidejűleg meggátoljuk az újabb behatolást. (Permetezni nem szembe, hanem oldalról kell). Azok a rablók, melyek kaptak a szublimátból, azonnal nem fognak még egyszer vissza jönni. Ha a kiszállás megkezdődött a kijáratot újból bezárjuk és zárva marad estig. A röplyukra a kijáratot lezárjuk, a rablókat újból permetezzük. Este, ha már a méhek elmentek, a kijáratot teljes egészében megnyitjuk, hogy a bennre maradt rablók haza repüljenek és a künrekedt családhoz tartozó méhek bemelessenek. Ha minden elcsendesedett, a rabolt család kaptárját más helyre állítjuk és a helyére egy más üres kaptárt teszünk. Ha a kaptár többször, akkor a családot átlakoltatjuk és más helyre állítva, leszűkített röpnnyilással másnap reggel szabadon engedjük. Lezárni nem szabad. Az üres kaptárba 3—4 keret lépet teszünk, ha kora tavasszal van, liszttel töltve, ha más évszakban, üresen. hogy a megjelenő rablók azon töltsék az időt és ne kutassanak.

Ha az átlakoltatott család kaptárjában méhek maradtak, másnap reggel félig dermedt állapotban találjuk őket; egy tollszárral összeszedejük, a családnak tesszük. Az átlakoltatott család másnap reggel kiszállnak, „tájolnak“, vissza fognak térni a helyükre és miután a családjukat nem találják ott, visszamennek oda, ahonnan kirepültek. A család meg van mentve. A rablók a lisztet fogják hordani, vagy az üres lépeken fognak kutatni, de meg nem unják, a rablásnak nyoma sem marad. Itt abban rejtély a tudomány, hogy a rabolt család rablók nélkül kerüljön újra honába.

Hordástalan időben gyakran megtörténik továbbá, hogy a családok is megtámadnak. Különösen, ha nagy a röpnnyílás.

mi mást tenni nem kell, csak röplyukat egy méh kijáratára iteni, miáltal a rablás megszűnik.

Késő ősszel a kisebb család korábban húzódik csomóba, a nagy család. A nagy család méhei délfelé, ha az idő mebbé válik, kiszállnak, de mivel künn semmit nem kapnak, a többi családokhoz hatolnak be és rabolják. A család nem is védi magát. A méhészt csak annyit lát, hogy a méhek milyen szépen dolgoznak. Ha nem veszi észre, az a következménye, hogy a családja elpusztul, mert csak az a méze maradt meg, amit szorosán letartottak a többi szep csendesesen ellopkodták.

Ezt úgy intézzük el, hogy a családot a rablókkal együtt becsukjuk és zárva hagyjuk mindaddig, míg az idő annyira le nem múlt, hogy a méhek többé már nem járhatnak ki. A gyengébb család a rablókkal megerősödik.

Egy késő délután feltűnt nekem két családom nagy szorossága. Az egyik ment a másikhoz, a másik vissza ehhez, de sehol sem ott, semmi ellentállás. Ez a jó komaság annyira tetszett nekem, hogy egy egész nap mulattam rajta. Ez egyik lopta a kaptártól, ez meg lopta vissza. Mikor tisztába jöttem a helyzettel, az egyiknek egy kámfor golyót, a másiknak egy kölni vízzel áztott rongyot tettem a kaptárfenékre és egy napig lezártam. Mikor kieresztettem, a játék újból kezdődött, de megkezdődött az ellentállás is. Leszűkített röplyukkal hamarosan rendbejöttek. Ez a helyzet úgy keletkezett, hogy mindkettő egyforma virágra járt, ami egy szegűre voltak. De hogy miként találtak egymásra, az titok. A méhek is voltak közel egymáshoz.

A rablásnál az a régi rendszer, hogy sötét helyre vigyük a családot, hogy mikor visszavittük, újból kezdődjön a rablás.

Téves az az állítás, hogy a rablók igyekeznek az anyát megölni, hogy a zavarosban könnyebben halásson. A rablók csak akkor ha egy családba bejuthatnak, semmivel a világon nem törekednek, csak hogy mielőbb teleszivják magukat mézzel. Öldéklés volna, ha a családhoz tartozó méhek le nem fognák őket.

Ma a rablás nagyon elfajult. Az anya kimenekül a kaptárból és elpusztul. Mikor a méhek észreveszik, hogy az anya elment, azonnal megszűnik minden ellentállás és az öregebb méhek bejárnak a rablókhoz, segítnek a saját mézüket elhordani és ott maradnak a rablónál.

A rablást nagyban előidézhetik a serkentő etetéssel, miértis a méhek kevesebb a kezelésből, mert ez sem a méhekre, sem a méhészt, még a szomszéd méhészt sem egészséges dolog. Van a serkentésnek egy más módja, ami mindenik félre hasznosabb. A méhek átvezetésekor a fészek összes befedett mézét elszedjük, a helyett üres, fedezetlen és fias lépekkel újból rendezzük meg a családot. Felül kezelőnél két oldalt, álló kaptároknál leghátul két oldalt lefedett mézet teszünk. Ezt a méhek csendesesen hordják a fészekbe a kirepülés nélkül, ami az anyára serkentőleg hat. A méhek elvezetése nem szabad, mert akkor igen rohamosan hordanak és a családot elvezet.

Sorozzuk be a permetezőt a méhészkészítők közé és használjunk, amilyent a borbély használ. Tartsunk állandóan szeszben szublimátot is ($1/1000$ oldat). Ma a méhészetből hiányozhat a legjobb fertőtlenítő szer sem, melyet nagyszerű méhgyógyászat lehet használni a rablás elállítására és kidobolásnál egy kidobolásra szánt családot előbb bepermetezünk, gyorsan fölmegy és nem szúr.

Katona Sándor

EGYLETI ÉLET

Utolsó figyelmeztetés hátrálékos tagjaink részére
E. M. E. június hó folyamán még egy utolsó figyelmeztetést küld tagjainak jogtanácsosa, dr. Incze Béla ügyvéd úr ú Amennyiben ennek fogamatja nem volna úgy kényl lesz az egyesület az 1934. évtől visszamenőleg hátrálé levő T. Tagtársaink tartozását peres uton való behajt átadni végérvényesen. A perelt tagok pedig újból nem veh fel csakis hátrálékaik teljes összegének kiegyenlítése után A nagyobb hátrálékkal bíró tagok részére az egyesület r engedményt nyújt indokolt esetekben.

Tagdíjnyugtázás.

1933. évre 100 L. tagdíjat fizetelt; J. Gy. Lupeni, H. K. Turda (19 1933. évre).

1934. évre 100 L. tagdíjat fizetel : J. Gy. Lupeni, S. V. Tarlungel

1935. évre 100 L. tagdíjat fizetelt; V. I. Cristior. Sch. J. Petro S. V. Tar ungeni, B. S-né Arad (50'—), K. B. Huedin, B. I. Vlaha, I Cristur, D. J. Siclod, B. J. Szentendre T. J. Brejcu, K. F. Petrilaca de M H. Gy. Homorodul de jos, Sz. I. Beius, Z. J. Arad, V. M. Sânpetru de câ Sz. J. Arad, I. O. Toplija, B. L. Oraştie.

Állami és E. M. E. aranyérmekkel kitüntetett garantált tiszt méhviaszból, Hengerpréssén készült szép vékony éles nyomás

Műlép 160'— lei kilója.

Színes lép kiállításokra reklamcélból a kívánt színekből és tób szinből is kombinálva 1 kg. 300'— lei. Salakmentes viaszt elfogadó átdolgozásra 25% levonással vagy különként 35 lei ráfizetés ellenéb nagyobb rendelésnél vagy átdolgozásnál kérjen külön árajánlatot.

Rajokat veszek és eladok. Ugy szintén Viaszt és léptörmelé is veszek bármilyen nagy mennyiségben. — Kapható sarkantus keré 1 drb. 55 lei. Keret drót kg. 80 lei. Haneman rács $0.04m/m$ -es 180 L $0.05m/m$ -es 200 — L., $0.07m/m$ -es 250'— L. Melissa offc. (Méhfü) 1 cs. 5 L szép gyalult kertlécek megérkeztek és kaphatók $10m/m$ $13m/m$ vastag ságban olcsó árban.

TÓTH ISTVÁN gazd. méhészet
CLUJ, Cal. Regele Carol II, No. 74. (új elnevezés)

Postai és vasuti csomagolás díjtalan. Kérdezősködésekre kérek válasz 32 bélyeget. Árváltozás fentartva.

KÜLÖNFÉLÉK.

érem a biharmegyei tag-
ainkhoz. A Biharmegyei Nő-
et Erzsébet Árvaháza, amely
ómai Katholikus Szociális Nő-
k vezetése alatt áll, azzal a
ssel fordult az E. M. E.-hez,
7 egy néhány méhcsaládhoz
tse hozzá az Árvaházat egy-
t azért, hogy ebből némi hozzá-
lást biztosítsanak az árvák
vezetéséhez, másrészt pedig
t, hogy a gyermekeket be-
ssék a méhészeti ismeretekbe.
méheknek Kolozsvárról Nagy-
dra való szállítása aránytala-
költéses és körülményes
n, azzal a tiszteletteljes ké-
rel fordulunk a Nagyváradon
idékén lakó kedves tagtár-
khoz, hogy e nemes hivatást
ltő intézmény kérését meg-
lélekkel fogadni szivesked-
k és ha csak lehetséges, se-
k hozzá az Árvaházat egy
méhcsaládhoz. Cim: Erzsébet
ház Oradea, Strada Orfelina-
4.

gyenes méhészeti tanfo-
n Válenin. Az Erdélyi Mé-
Egyesület az érdekeltek
ára ingyenes méhészeti tan-
umot rendez Válenin (volt
ül-Unguresc Cluj megye.)
anfolyam június 24—július
fog tartani és azon részt
nek férfiak és nők, fiúk és
yok egyaránt. A tanfolyam
nin az iskolában fog meg-
ttni. A tanfolyam halgatása
lan, csupán a beírásért kell
— leit fizetni. Jelentkezni
t Válenin Balog Jenő tanító
l, vagy az E. M. E. titkári
talánál Clujon.

gyenes méhészeti tanfo-
n. Az Erdélyrészi Méhész
sület, mint minden évben,

az idén is rendez ingyenes mé-
hészeti tanfolyamot június hó
3—14-ig székhelyén. A tanfolya-
mon résztvehetnek férfiak és nők,
fiúk és leányok. Az előadások
naponta d. u. 4 órától tartatnak
az Egyesület házsongárdi méhé-
szeti telepén. A tanfolyam beirási
dija 100— lei. Egyébként a tan-
folyam díjtalan.

Stief Ottó, az E. M. E. ig.-vál.
és tb. tagja a héten súlyos ope-
ráción esett keresztül. Betegsége
miatt a május 22-re hirdetett mé-
hészeti tanfolyamot az egyesület
június hó 3-ra halasztotta. Álla-
pota a körülményekhez képest
kielégítő, úgy, hogy a tanfolyam
fenti időben való megnyitása biz-
tosítottnak tekinthető. Szeretett,
kedves méhész társunknak mielőbbi
teljes felgyógyulást kívánunk. Cluj

Gál Imre: „A méhgazdaság
üzemtana“ című munkáját a
szerző áldozatkészsége folytán
480 lej helyett 240 lejért rendel-
hetik meg az E. M. E. tagjai az
egyesület titkári hivatalánál. A
megrendeléssel egyidejűleg a
könyv ára és postai portója, 22
lej, is beküldendő. Az erdélyi
magyar méhészek szegénysége,
nyomora és a legnagyobb gon-
dokkal való küzködése indította
a szerzőt arra, hogy az E. M. E.
utján 50% kedvezménnyel adja a
tagok részére munkáját. Kivána-
tos volna, hogy a méhészeti tu-
dományok legujabb kutatásait
is tárgyaló 400 oldalas munkát
agtársaink minél nagyobb szám-
ban rendeljék meg.

Szerkesztői üzenet.

B. L. Sztendre. A küldött cikket köszönettel vettük. A költséroktho kérdését a közelmultban terjedelmes közleményekben tárgyaltuk a M. K.-l ugy hogy a cikket egyelőre későbbi közlésre félre tettük.

B. P. Zimandul-Nou (Zimándujfalu). A közleményeket köszön vettük. Az aradi mintavásárról még nincs hivatalos értesülésünk.

H. D. Szörkse. A címszalagokra évekkal ezelőtt nyomatta a kiad vatal a „Hátrálék” szót és két évig ki is töllötte rendesen az e célra fe tartott helyet. A posta azonban utóbb levelezésnek minősítette ezt és b totta. Egy évre nyomatni címszalagot költséges volna, ezért a lejárat id sem nyomathatjuk reá. Az ujonnan nyomott címszalagokra már nem is ny juk a „Hátrálék”-ot, mely így tényleg magyarárgatásokra adhatott alkali Minden T. Tagtársunknak amúgy is kell tudnia, hogy mikor fizetett, de hó folyamán ügyvédi felszólítás is megy utolsó figyelmeztetésül a hátrálé tagoknak és aki erre a felszólításra nem fizeti ki hátrálékát, azt kénytk az egyesület perelni. A felszólítás és a per is költséges, ezért e figyelme éssel óhajtja az egylet a további költségeket elkerülni.

BCU Cluj / Central **Apróhirdetések** Cluj

Mézelő növények, Facélia, Dracocephalum, Tisztes-fű, fák, cserjék magvait évelő töveket, cserjéket, szurkos akác oltóágot olcsón szállit Biró Zimändul Nou, Jud. Arad.

Műlép garantált tiszta méhviaszból hengerprésem előállitva bárm méretü nagyságban kapható Szurdoki Krce Kornél méhészetében Sil Calea Poplacei No. 44. Elfogadok tiszta méhviaszt műléppé átdolgozni 2 levonással, vagy 30— lei átdolgozási díj flzetése mellett. Egy kiló mű ára 150— Lei. Elfogadok előjegyzést fajtisza olasz méhkirálynékra. 3

6 méhcsalád eladó kaptárral együtt özv. Kremnitzkyné Fröhlich ll Cluj, Str. Donat.

2 lámpás rádió olcsón eladó. Cim a kiadóban.

**Minden tag
szerezzen egy új tagot
az E. M. E.-nek!**